

UNIVERZITA PARDUBICE
DOPRAVNÍ FAKULTA JANA PERNERA
KATEDRA DOPRAVNÍCH PROSTŘEDKŮ

**NÁVRH OBUTÍ OSOBNÍCH VOZIDEL
VOZIDLOVÉHO PARKU TŘEBÍČSKÉ
POBOČKY FIRMY COLAS CZ a.s.**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR PRÁCE: Ondřej Novák

VEDOUCÍ PRÁCE: Ing. Jiří Kurka

2006

UNIVERSITY OF PARDUBICE
JAN PERNER TRANSPORT FACULTY
DEPARTMENT OF VEHICLES

**PROPOSAL OF TYRE USE FOR CAR FLEET OF
TŘEBÍČ BRANCH OF COLAS CZ a.s.**

THESIS

AUTOR PRÁCE: Ondřej Novák

VEDOUCÍ PRÁCE: Ing. Jiří Kurka

2006

Univerzita
Pardubice
Dopravní fakulta
Jana Pernera

Fakulta / Vysokoškolský ústav: **Dopravní fakulta Jana Pernera**
Katedra / Ústav : **Katedra dopravních prostředků**
Akademický rok : **2005/2006**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pro: **Ondřej Novák**

Studijní program: **DOPRAVNÍ INŽENÝRSTVÍ A SPOJE**

Studijní obor: **DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY – SILNIČNÍ VOZIDLA**

Název tématu: **Návrh obutí osobních vozidel vozidlového parku třebíčské pobočky firmy Colas CZ a.s.**

Zásady pro zpracování – osnova :

- 1) Úvod do problematiky
- 2) Stanovení cílů práce, zvolený postup řešení
- 3) Popis funkce a úkolů pneumatiky na kole automobilu a požadavků na ni kladené
- 4) Popis a účel jednotlivých konstrukčních prvků pneumatiky
- 5) Vytvoření soupisu požadavků kladených na pneumatiky firmy
- 6) Výběr užší skupiny značek a typů pneumatik na základě požadavků firmy
- 7) Analýza metodiky testování pneumatik
- 8) Rozbor výsledků testů a vytvoření způsobu vyhodnocení
- 9) Vyhodnocení testů a návrh řešení, popřípadě alternativních řešení

Seznam odborné literatury:

1. Jan Z., Žďárský B.: *Automobily I*. 3. vydání. Nakladatelství Avid s.r.o., Brno 2004
2. Vlk F.: *Zkoušení a diagnostika motorových vozidel*. Nakladatelství a vydavatelství VLK, Brno 2001. ISBN 80 – 238 – 6573 – 0
3. Vlk F.: *Zkoušení vozidel*. 3. vydání, Nakladatelství VUT, Brno 1991
4. Marcin J., Zitek P.: *Pneumatiky*. SNTL, Praha 1985
5. Hanzelka B., Obermann F.: *Teorie pohybu kolových vozidel*. Brno, VA 1981

Rozsah: 40 – 60 stran textu

Vedoucí práce: **Ing. Jiří Kurka**
SPŠS Třebíč

Datum zadání práce: 15. 03. 2006

Termín odevzdání práce: 15. 05. 2006

Prof. Ing. Bohumil Culek, CSc.
děkan

Doc. Ing. Miroslav Tesař, CSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 15. 5. 2006

Ondřej Novák

Poděkování:

Poděkování patří v první řadě dopravní fakultě Jana Pernera a všem jejím zaměstnancům, díky nimž jsem, naplněn cennými znalostmi, dospěl do pátého ročníku a dostal příležitost řešit tuto diplomovou práci. Dále bych chtěl poděkovat panu Ing. Jiřímu Kurkovi (SPŠS), Ing. Jánů Šramovi (Vipotest s.r.o.), Doc. Ing. Miroslavu Tesařovi, CSc. (DFJP), panu Bedřichu Kratochvilovi (Colas CZ a.s.), panu Jaromíru Novotnému za odborné rady a cenné připomínky při řešení této diplomové práce a svým rodičům, prarodičům, sourozencům, panu Marcelu Šulekovi a slečně Lucii Malouškové za pomoc a podporu v době řešení a vypracovávání této práce. Za provedení jazykové korektury děkuji paní Mgr. Soni Havlíčkové.

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje řešení problematiky návrhu nejvhodnějších pneumatik pro osobní vozidla firmy. Současně detailně popisuje funkce pneumatiky a ukazuje souvislosti mezi její konstrukcí a jejími schopnostmi jednotlivé funkce plnit.

Práce je rozdělena do devíti částí. V první a druhé části jsou definovány výchozí podmínky pro řešení zadaného úkolu společně s cílem práce a je zde vypracován předběžný návrh řešení. Třetí část popisuje děj valení kola po vozovce, vysvětluje zákonitosti platící při přenosu sil mezi kolem a vozovkou a pojednává o faktorech ovlivňujících kvalitu přenosu. Ve čtvrté části práce jsou popsány konstrukční prvky pláště, vysvětlen jejich význam a objasněn způsob, jakým ovlivňují děje probíhající při valení kola po vozovce. Čtvrtá část se dále zabývá procesem výroby nového pláště a problematikou složení směsi pro výrobu jednotlivých konstrukčních prvků, způsobem značení pláštěů a ráfků. Pátá část práce analyzuje požadavky kladené firmou na pneumatiku a s ohledem na ekonomické možnosti firmy řeší otázku výběru dodavatele pláštěů. Náplní šesté části je vyloučení nehodících se značek pláštěů pomocí vypracované metodiky a prověření alternativy použití celoročních pláštěů. Sedmá část práce charakterizuje metodiku testování při silničních zkouškách pneumatik a osmá část obsahuje rozbor výsledků testů celoročních pneumatik podle této metodiky. Návrh konkrétního typu, značky a rozměru pláště pro jednotlivé vozy poskytuje devátá část práce.

Abstract

This thesis is devoted to questions of design of the optimal tyres for company cars. Simultaneously it describes the function of the tyres and it shows the connection between it's construction and it's capabilities of fulfilling it's function.

The thesis is divided into 9 parts. In the first and second one, initial conditions for solution of the assigned task are defined and the preliminary solution is shown. Third part describes the act of rolling the wheel on the road, explains rules of the transmission of forces between the wheel and the road and discusses the factors affecting the quality of the transmission. In the fourth part of the thesis structural elements of the tyre casing are described, their meaning is explained and the way they affect the act of rolling the wheel on the road is clarified. Fourth part further deals with the process of making a new tyre casing, the question of composition of the mixture for making of each single structural element and the markings of tyre casings and rims. The fifth part analyses the requirements given by the company on the tyre and it solves the question of choosing the best supplier of the tyre casing regarding the economical capabilities of the company. In the sixth part, the unacceptable tyre casing manufacturers are excluded using the set methodology and the possibility of using all-year tyres is checked.. Seventh part of the thesis characterizes the methodology of testing the tyres in road tests and the eighth part consists of analysis of the test results of the all-year tyres using this methodology. The proposal of the specific type, manufacturer and size of the tyre casing for particular cars is given in the ninth part of the thesis.

OBSAH

Úvod	13
1 Úvod do problematiky	14
1.1 Společnost Colas	14
1.2 Pneumatika	15
2. Stanovení cílů práce a zvolený postup řešení	16
2.1 Cíl práce	16
2.2 Postup řešení.....	16
3. Valení kola na vozovce	17
3.1 Úkol pneumatiky	17
3.2 Vlastnosti kola s pneumatikou.....	17
3.2.1. Radiální pružnost pneumatiky	17
3.2.2 Obvodová pružnost pneumatiky	18
3.2.3 Boční pružnost pneumatiky	18
3.3 Kinematika valení kola v rovině.....	19
3.3.1 Prokluzování kola.....	19
3.3.2 Smýkání kola.....	20
3.3.3 Ideální valení kola	20
3.4 Momentové a silové poměry při valení pružného kola po tuhé vozovce	20
3.4.1 Pohyb vlečeného kola.....	21
3.4.2 Pohyb hnacího kola	21
3.4.3 Pohyb brzdícího kola.....	22
3.5 Valení kola za působení boční síly	22
3.6 Princip přenosu sil ve styku kola s vozovkou	23
3.6.1 Faktory ovlivňující velikost adhezní síly	24
3.6.1.1 Vliv povrchu vozovky na součinitel adheze.....	25
3.6.1.2 Vliv vlastností povrchu pneumatiky na součinitel adheze	26
3.6.1.3 Vliv měrného tlaku ve stopě na součinitel adheze	29
3.6.1.4 Vliv rychlosti jízdy na součinitel adheze.....	29
3.6.2 Druhy sil a momentů působících na vozidlo a jejich současný přenos	30
4 Konstrukce pneumatiky	32
4.1 Konstrukční prvky pláště.....	32
4.1.1 Běhoun.....	32
4.1.2 Nárazník	34
4.1.2.1 Polyamidový nárazník.....	34

4.1.2.2 Nárazník	34
4.1.3 Bočnice	34
4.1.4 Ochranný patní pásek	35
4.1.5 Výztužný pásek	35
4.1.6 Patka pláště.....	35
4.1.6.1 Jádru patky	35
4.1.6.2 Patní lanko	35
4.1.7 Kostra	36
4.1.7.1 Diagonální plášť	36
4.1.7.2 Radiální plášť	37
4.1.7.3 Srovnání diagonální a radiální konstrukce kostry	37
4.1.8 Vnitřní guma	37
4.2 Technologie výroby plášťů.....	38
4.2.1 Složení gumárenských směsí.....	38
4.2.1.1 Kaučuky.....	38
4.2.1.2 Příspěvy do kaučukových směsí.....	40
4.2.1.3 Požadavky na směsi pro výrobu pláště pneumatiky	41
4.2.1.4 Výztužné materiály.....	41
4.2.2 Výrobní postupy	42
4.2.2.1 Pogumování kordu	42
4.2.2.2 Příprava běhounů a bočnic	42
4.2.2.3 Výroba nárazníku	43
4.2.2.4 Výroba patních lan	43
4.2.2.5 Kompletace (konfekce)	43
4.2.2.6 Vulkanizace	43
4.2.3 Kontrola a zkoušení pneumatik	44
4.2.3.1 Test uniformity	45
4.2.3.2 Podrobnější testování náhodně vybraných vzorků	45
4.3 Značení plášťů a ráfků kol osobních automobilů	45
4.3.1 Značení plášťů.....	45
4.3.2 Značení ráfků.....	47
5 Požadavky a ekonomické možnosti firmy	49
5.1 Kritéria hodnocení pneumatiky	49
5.1.1 Hodnocení pneumatiky z hlediska její ceny	49
5.1.2 Hodnocení pneumatiky z hlediska její životnosti.....	50
5.1.3 Hodnocení pneumatiky z hlediska komfortu valení	50
5.1.4 Hodnocení pneumatiky z hlediska hlučnosti	50

5.1.5	Hodnocení pneumatiky z hlediska valivého odporu.....	51
5.1.6	Hodnocení pneumatiky z hlediska jízdních vlastností	51
5.2	Dotazník pro zjištění objektivních požadavků	51
5.3	Ekonomické možnosti firmy	53
5.3.1	Smlouva s Kafka Pneu a.s.	53
5.3.2	Volba dodavatele pneumatik	53
6	Výběr užší skupiny značek a typů na základě požadavků firmy	54
6.1	Vyhodnocení dotazníku.....	54
6.2	Zvážení alternativy použití celoročních pneumatik.....	55
6.2.1	Výpočet průměrné životnosti pneumatik firmy	55
6.2.2	Zjištění průměrného počtu najetých kilometrů za rok.....	56
6.2.3	Rozdělení vozů do kategorií podle počtu najetých kilometrů za rok	57
6.2.4	Výpočet úspory nákladů pro jednotlivé kategorie.....	58
6.2.4.1	Výpočet průměrného rozdílu pořizovací ceny sezónního a celoročního pláště	59
6.2.4.2	Sklony přímek opotřebených letních, zimních a celoročních pláštů	60
6.2.4.3	Výpočet úspory nákladů pro kategorii A za 4 roky.....	60
6.2.4.4	Výpočet úspory nákladů pro kategorii B za 4 roky	62
6.2.4.5	Výpočet úspory nákladů pro kategorii C za 4 roky	62
6.2.5	Ověření celoročních pneumatik z hlediska funkčních vlastností	63
6.2.5.1	Test celoroční pneumatiky v zimních podmínkách	64
6.2.5.2	Test celoroční pneumatiky v letních podmínkách	65
6.3	Výběr nejvhodnějších značek sezónních pláštů.....	66
6.3.1	Metodika výběru nejvhodnějších sezónních pláštů	67
6.3.2	Výběr nejvhodnějších letních pláštů podle zvolené metodiky.....	69
6.3.3	Výběr nejvýhodnějších zimních pláštů podle zvolené metodiky.....	70
7	Analýza metodiky testování pneumatik	72
7.1	Zkouška životnosti	73
7.2	Zkouška brzdících vlastností pneumatik	75
7.3	Zkouška ovladatelnosti (handling)	77
7.4	Zkouška vzniku podélného akvaplaninku	79
7.5	Ostatní jízdní zkoušky pneumatik	81
7.5.1	Objektivní zkoušky.....	81
7.5.2	Subjektivní zkoušky	82
8	Testy celoročních pneumatik.....	83
8.1	Zkouška životnosti pneumatik.....	83
8.2	Zkouška brzdících vlastností celoročních pneumatik.....	84
8.3	Zkouška ovladatelnosti celoročních pneumatik	85

8.4 Zkouška vzniku podélného akvaplaninku celoročních pneumatik.....	85
9 Vyhodnocení testů a návrh řešení.....	87
9.1 Volba nejvhodnějšího letního pláště	87
9.2 Volba nejvhodnějšího zimního pláště	87
9.3 Volba nejvhodnějšího celoročního pláště.....	87
9.4 Volba nejvhodnějších rozměrů.....	88
9.4.1 Vliv rozměru na preference pneumatiky	88
9.4.2 Úprava rozměru pro celoroční pneumatiky	89
9.4.3 Úpravy rozměru pro letní pneumatiky	90
9.4.4 Úpravy rozměru pro zimní pneumatiky	90
9.5 Návrh řešení pro jednotlivé vozy	90
Závěr.....	95
Seznam literatury	97
Seznam tabulek.....	99
Seznam obrázků	100
Seznam symbolů a zkratk	102
Seznam příloh	103